

Heerlen

Raadsvoorstel

Heerlen,
14 juli 2025

Vergadering
gemeenteraad
Heerlen

Datum
raadsvergadering
24 september
2025

Documentnummer
426721

Agendapunt

Onderwerp

Oprichten stichting Bovengrondse Vakschool

Inleiding/aanleiding

De Bovengrondse Vakschool (hierna: BVS) is een plek waar inwoners laagdrempelig en in een positieve context in contact komen met de wereld van werk en opleiding. Een plek waar ook werkgevers samen bouwen aan een omgeving waarin inwoners vakvaardigheden kunnen ontwikkelen waarmee zij aantrekkelijk en waardevol worden voor de arbeidsmarkt. Het 'ritme' van de BVS wordt bepaald door de werkgevers voor wat betreft de vakinhoudelijke opleidingen en de kandidaten voor wat betreft persoonlijke ontwikkeling. Het doel van de BVS is om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen, met de nadruk op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zodoende duurzame economische en sociale structuurversterking aanjagen en deze maatschappelijke waarde te maximaliseren en te verzilveren.

Om de BVS te realiseren heeft uw raad in januari 2022 (kenmerk: BMV - 21001527) ingestemd met de kredietvotering voor het programma BVS. Hiermee zijn niet alleen middelen ter beschikking gesteld voor de verbouwing van de locatie voor de BVS (het voormalige Emmacollege), maar zijn ook middelen ter beschikking gesteld voor de realisatie van werkklijnen c.q. werksferen (zorgwerk, vakwerk en dienstwerk) binnen de BVS.

Huidige rechtsvorm Bovengrondse Vakschool

De huidige rechtsvorm van de BVS is die van een vereniging. Hiervoor is toentertijd (2022) gekozen, omdat de BVS de uitstraling moest hebben van een 'vehicle' dat door, voor en van de inwoners 'is' en waar Heerlenaren zich mee kunnen identificeren. Een plaats waar je op een relatief eenvoudige wijze lid van kan worden. Een vereniging is in dat geval de meest logische rechtsvorm. Bovendien zijn de in- en uittreding (ver)eisen om lid te worden c.q. het lidmaatschap op te zeggen, relatief eenvoudig. Deze 'van ons gedachte' dat de BVS moet uitstralen, werkt ook door in de wijze waarop besluiten worden genomen. Binnen een vereniging zijn de leden, via de Algemene Ledenvergadering, degene die beslissingen nemen. Het bestuur van de vereniging voert deze vervolgens uit. Op deze wijze hebben de leden inspraak in de besluitvorming.

In de praktijk is gebleken dat de vereniging als rechtsvorm niet heeft uitgediend zoals oorspronkelijk is bedoeld en is dit heroverwogen. Hierbij is met name gekeken op welke wijze het doel van de BVS het beste gerealiseerd kan worden in plaats van een 'vehicle' te realiseren dat door, voor en van de inwoners 'is'. Alhoewel deze gedachtegang prijzenswaardig is, is dit niet het belangrijkste doel van de BVS. Dat is namelijk zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt helpen. In het verlengde hiervan is

in de praktijk gebleken dat met name werkgevers willen deelnemen in het concept van de BVS, via een deelnemersraad, en dat er bij werknemers minder draagvlak is voor een lidmaatschap van de vereniging BVS.

Alles overwegend is een stichting als rechtsvorm passend(er) bij het nastreven en realiseren van het doel van de BVS. Hierover heeft afstemming plaatsgevonden tussen de gemeente Heerlen, stichting WvH en het bestuur van de vereniging BVS. Een stichting richt zich namelijk op het realiseren van een specifiek, vaak maatschappelijk, doel zoals het doel van de BVS (zie hierna). Een vereniging daarentegen kent meer diversiteit aan doelen en een duale structuur met leden en een Algemene Ledenvergadering (ALV). Dit is ook niet verwonderlijk, omdat de leden, via de ALV, inspraak hebben op de besluitvorming, en daarmee ook de uitvoering, van de vereniging.

Oprichten stichting Bovengrondse Vakschool

De afgelopen drie jaar heeft de stichting WvH de rol van kwartiermaker op zich genomen en in die hoedanigheid de operationalisering van de BVS voor haar rekening genomen inclusief het opzetten van hiervoor genoemde werklijnen c.q. -sferen. Ondersteunt door werkgevers en maatschappelijke partners. De kwartiermakers rol van de stichting WvH heeft in positieve zin bijgedragen aan de operationalisering van de BVS, maar hierdoor was de rol en werkzaamheden die de stichting WvH en de vereniging BVS uitvoeren niet altijd even duidelijk. Daarnaast is de BVS ook de initiatieffase ontgroeid, *staat* de BVS en is het momentum aangebroken om deze positieve dynamiek in te zetten om de BVS door te ontwikkelen naar een volgende fase. Daarbij is ook de huidige rechtsvorm (vereniging) tegen het licht gehouden.

In voorliggend voorstel vragen wij uw zienswijze ten aanzien van het oprichten van de stichting, waarna de activiteiten door de stichting WvH (als kwartier makende organisatie) worden overgedragen. Bij een positieve zienswijze (of geen zienswijze) zullen wij de oprichting van de stichting Bovengrondse Vakschool formaliseren.

Doel stichting Bovengrondse Vakschool

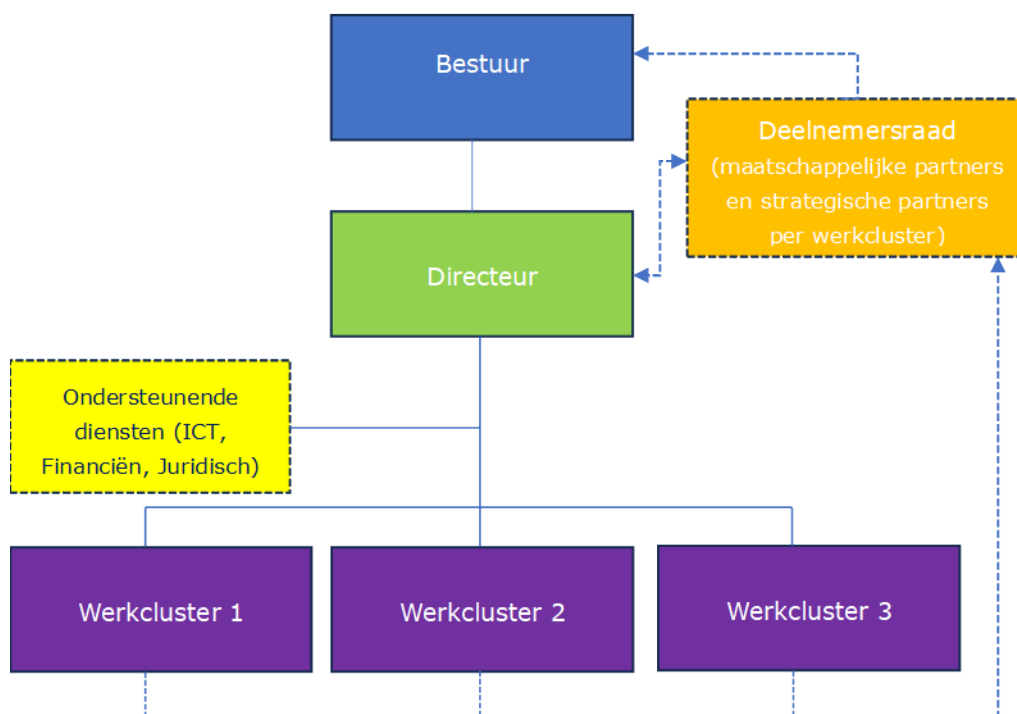
Het doel van de stichting Bovengrondse Vakschool is als volgt:

- ❖ mensen, die niet zelfstandig werk kunnen vinden, waaronder mensen met een arbeidsbeperking, te ondersteunen en te begeleiden naar betaald werk, waardoor zij naar vermogen deelnemen aan de samenleving en zo veel mogelijk in het eigen onderhoud kunnen voorzien. Hieronder valt in ieder geval de totale doelgroep uit de Participatiewet van de gemeente Heerlen;
- ❖ een netwerkorganisatie te zijn, al dan niet op regionaal schaalniveau, die zorgt voor verbinding tussen onder meer maar niet uitsluitend wijken, overheden, onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke instellingen;
- ❖ werkgevers te betrekken bij de scholing van mensen, zodat die ontdekken waar hun talenten zitten en deze verder te ontwikkelen zodat zij beschikbaar worden voor de arbeidsmarkt, rekening houdend met de (generieke) eisen van werkgevers;
- ❖ het effectief en efficiënt sturen van de processen binnen de keten instroom-doorstroom-uitstroom (IDU-keten) binnen de Participatiewet.

De stichting WvH richt zich daarna weer uitsluitend op werkbehoud voor een vaste groep SW-medewerkers ten behoeve van onder andere de gemeentelijke groenopdracht+.

Governance stichting Bovengrondse Vakschool

In samenwerking met de eerder aangehaalde partners is een governance ontwikkeld voor de stichting Bovengrondse Vakschool. Deze structuur heeft tot doel de IDU-keten (instroom, doorstroom, uitstroom) te optimaliseren binnen de Participatiewet. De governance is weergegeven in onderstaand organigram.

Hierna wordt het organigram toegelicht. Een en ander is verwerkt in de concept oprichtingsstatuten van de stichting BVS (bijlage 1).

Bestuur

Bestaat uit minimaal drie bestuurders, waarvan (minimaal) twee met een ondernemende achtergrond en (minimaal) een met een maatschappelijke achtergrond. Deze bestuurders moeten expertise, status en een netwerk in- c.q. meebrengen. Het bestuur is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstelling van de BVS.

- ❖ De bestuurders worden door het college van gemeente Heerlen benoemd voor maximaal 5 jaar en zijn eenmaal herbenoembaar.
- ❖ De taakomschrijving van de bestuurders wordt vastgesteld door het college van gemeente Heerlen.

Directeur

Wordt door het bestuur van de stichting aangesteld. De directeur is integraal verantwoordelijk voor de effectiviteit van (samenwerking van) activiteiten in de Bovengrondse Vakschool. De coördinatie en verantwoordelijkheid van de instroom-doorstroom-uitstroom ligt bij de directeur. Daarnaast heeft de directeur zitting in de deelnemersraad van de BVS (zie hierna).

- ❖ De directeur is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken binnen de stichting.

- ❖ De directeur bereidt de vergaderingen van het bestuur voor en verzorgt de notulering van besluiten.
- ❖ De directeur draagt zorg voor de ondersteunende faciliteiten en diensten (zoals ICT, Financiën, Salarisadministratie, Juridische Zaken en dergelijke) ten behoeve van de Bovengrondse Vakschool. De ondersteunende faciliteiten worden zoveel als mogelijk uitbesteed in relatie tot regionale afspraken met WSP / WOZL.

Deelnemersraad

De werkclusters worden (gevraagd en ongevraagd) geadviseerd door een deelnemersraad. De deelnemersraad bestaat uit (een vertegenwoordiging van minimaal één) strategische partners van de werkclusters, maatschappelijke partners (denk aan: onderwijs, WSP, gemeente Heerlen en het maatschappelijk middenveld) en de directeur van de stichting BVS. De deelnemersraad kan werkgroepen instellen met het doel om een bepaald thema verder uit te diepen. Voornoemde partners zijn van belang om de IDU-keten ten behoeve van de kandidaten vorm te geven.

- ❖ De deelnemersraad behartigt de belangen van de deelnemers aan de Bovengrondse Vakschool.
- ❖ De deelnemersraad adviseert gevraagd en ongevraagd aan directeur en bestuur.

Werkclusters

In het organigram zijn drie werkclusters ingetekend, maar dit kunnen er ook meer worden. De werkclusters worden vormgegeven door de strategische en maatschappelijke partners van de BVS. In de deelnemersraad stemmen, binnen nader af te spreken kaders, de deelnemers af wat er in de werkclusters gebeurt en wat hun bijdrage hieraan is. Minimaal één strategische partner vanuit het desbetreffende werkcluster neemt zitting in de hiervoor genoemde deelnemersraad. De drie werkclusters zijn voornamelijk: zorgwerk, vakwerk en dienstwerk. Deze werkclusters bestaan uit verschillende werksferen c.q. -lijnen.

Campus-gedachte Bovengrondse Vakschool

Hiervoor is de juridische rechtsvorm en de governance van de stichting Bovengrondse Vakschool beschreven inclusief bijbehorend organigram. Deze gekozen structuur heeft tot doel de IDU-keten te optimaliseren binnen de Participatiewet. Dit kan de stichting niet alleen, maar wordt daarbij ondersteund door partners uit het bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijk middenveld. Onder leiding van de directeur, in samenwerking met de strategische en maatschappelijke partners, worden processen geoptimaliseerd binnen de IDU-keten.

Inhoudelijk zal de Bovengrondse Vakschool de 'campus gedachte' uitstralen. Hiermee wordt bedoeld dat partners (lees: medewerkers van deze partners), die voor de kandidaten van de Bovengrondse Vakschool cruciaal zijn, vestigen zich in de Bovengrondse Vakschool. In beginsel blijven medewerkers in dienst van hun 'moederorganisatie'. De directeuren/besturen van de moederorganisatie committeren zich om eigen bevoegdheden, beleid, regels die de (samen)werking van de Bovengrondse Vakschool belemmeren, intern aan te kaarten en waar mogelijk op te lossen.

Samen met de strategische en maatschappelijke partners wordt binnen de BVS gewerkt aan de optimalisering van de volgende resultaatgebieden:

- ❖ het bereiken en mobiliseren van het doelpubliek;

- ❖ het bieden van een brede variatie en differentiatie aan ontwikkelroutes binnen werkclusters en het versterken van de ontwikkel- en opname-infrastructuur, zodat de opnamecapaciteit wordt vergroot;
- ❖ de structurele betrokkenheid van werkgevers, onderwijspartijen en maatschappelijk middenveld bevorderen;
- ❖ en het opzetten van een *campusstructuur*, samenwerking en dienstverlening met partners volgens het 'onder één dakprincipe'.

Kader

Coalitieakkoord 2022 – 2026.

Meerjarenbegroting 2023 – 2026.

Kernthema

Arbeidsmarktbeleid

Bevoegdheid

Het College is op grond van artikel 160 Gemeentewet bevoegd tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen, waaronder is begrepen het oprichten van privaatrechtelijke rechtspersonen. Lid 2 van artikel 160 koppelt hieraan het procedurevoorschrift dat de raad in de gelegenheid wordt gesteld zijn 'wensen en bedenkingen' kenbaar te maken. Op basis hiervan vragen wij uw raad in dit voorstel tevens zijn zienswijze kenbaar te maken ten aanzien van ons principebesluit inzake oprichting van de stichting Bovengrondse Vakschool.

Voorstel

Bij wijze van zienswijze in te stemmen met het principebesluit van het college van 14 juli 2025 inhoudende het oprichten van de stichting Bovengrondse Vakschool.

Argumenten

1.1 Een stichting als rechtsvorm voor de Bovengrondse Vakschool sluit het beste aan bij het doel dat wordt nagestreefd

In afstemming met de partners (WvH, WSP, bestuur vereniging BVS en gemeente) is gekozen om een stichting BVS op te richten wat recht doet aan de doorontwikkeling van de BVS en passend(er) is bij het nastreven en realiseren van het maatschappelijke doel van de BVS.

Een stichting heeft het voordeel dat zij snel, zonder startkapitaal en door middel van een eenzijdige rechtshandeling is op te richten. Een vereniging lijkt daarop, maar zij heeft leden. Dat vereist een meervoudige rechtshandeling en leidt ook tot een duale structuur met een ALV en een bestuur. Omwille van de gemeentelijke invloed worden in de statuten wel waarborgen ingebouwd, zodat voor bepaalde besluiten instemming van het college is vereist.

1.2 Het oprichten van een stichting Bovengrondse Vakschool draagt bij aan een zichtbare verzelfstandiging en herkenbaarder 'merk' richting kandidaten en werkgevers

In de rol van kwartiermaker heeft de stichting WerkvoorHeerlen de afgelopen drie jaren de Bovengrondse Vakschool ingericht en bijgedragen aan de operationalisering hiervan, maar hierdoor was de rol tussen de stichting WvH en de vereniging BVS niet altijd even duidelijk. Door het oprichten van een (nieuwe) stichting BVS inclusief bijbehorende governancestructuur wordt een *nieuw* begin gemaakt en wordt de BVS ook 'naar buiten

toe' gepositioneerd als zelfstandige stichting dat een helder maatschappelijk doel nastreeft en ook herkenbaar is voor kandidaten en werkgevers. Daarnaast schept dit duidelijkheid naar onze maatschappelijke en strategische (samenwerkings)partners die daarbij positie krijgen binnen de governancestructuur als deelnemer van de deelnemersraad.

1.3 Door meer een nadrukkelijker te werken met de strategische en maatschappelijke partners wordt de IDU-keten geoptimaliseerd

Aan de hand van de hiervoor beschreven governancestructuur wordt de IDU-keten geoptimaliseerd. De stichting BVS kan dit niet alleen, zoals eerder aangegeven zijn hier maatschappelijke en strategische partners bij betrokken (uit het bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijk middenveld). Inhoudelijk zal de stichting BVS een campus gedachte uitstralen. Dit moet de structurele betrokkenheid van werkgevers, onderwijspartijen en maatschappelijk middenveld bevorderen. Deze partners krijgen binnen de governancestructuur een rol in de deelnemersraad. Dit is eveneens opgenomen in de statuten van de stichting.

1.4 De ontwikkeling van de stichting Bovengrondse Vakschool past binnen de beweging van regionale werkhubs in het kader van de Regio Deal III

Eén van de onderdelen van de Regio Deal III is het voorzetten van de regionale werkhubs om zodoende de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. De stichting BVS is in de regio Parkstad zo'n werkhub dat zich onder andere richt op het activeren van onbenut arbeidspotentieel en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarmee sluit de stichting BVS ook aan op de landelijke ontwikkellijn.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Gemeente staat op afstand van de stichting Bovengrondse Vakschool

Het bestuur van de stichting BVS is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen conform de statuten. De gemeente neemt geen zitting in het bestuur van de stichting Bovengrondse Vakschool. In de statuten zijn daarentegen bepalingen opgenomen waarop de gemeente haar invloed kan vormgeven. Dit heeft bijvoorbeeld te maken met het benoemen van de bestuursleden, het opstellen van een taakomschrijving van de bestuurders, maar ook het verlenen van de goedkeuring van de jaarrekening van de stichting. Bovendien kan het bestuur van de stichting niet eenzijdig de statuten wijzigen of een reglement instellen. Hiervoor is toestemming van het college nodig.

1.2 De financiële slagkracht is grotendeels afhankelijk van de gemeentelijke bijdrage

De gemeente Heerlen dekt de begroting van de stichting BVS af uit middelen die beschikbaar zijn voor de stichting WvH (zie ook paragraaf kosten en dekking). Alhoewel de begroting van de stichting BVS met grote zorg wordt samengesteld passend binnen de financiële kaders van de gemeente, kunnen er in de praktijk en/of op termijn financiële tegenvallers voordoen. Door de financiën te koppelen aan opdrachtverstrekking(en) door de gemeente en het jaarlijks (laten) controleren van de financiën, op basis van een door de stichting aan te leveren jaarrekening, wordt getracht dit risico zo veel als mogelijk te beperken.

Kosten en dekking

Aan de oprichting van de stichting zijn kosten, in de zin van notariskosten en inschrijvingskosten Kamer van Koophandel, verbonden.

De totale begroting van WvH is op dit moment € 15,6 miljoen. Door de oprichting van de Stichting BVS gaat een deel van deze middelen naar de nieuwe stichting. Ook WvH blijft een eigen begroting houden. De exacte verdeling van middelen tussen Stichting BVS en WvH wordt momenteel uitgewerkt in overleg met de betrokken partijen.

Communicatie

De partners (bestuur vereniging BVS, stichting WvH en WSP Parkstad) worden geïnformeerd over uw zienswijze met betrekking tot de op te richten stichting BVS. Daarnaast wordt een persbericht opgesteld waarin we informeren over de oprichting van de stichting BVS.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Planning, procedure en uitvoering

Na een positief besluit van het college, op basis van uw zienswijze, aangaande de oprichting van Stichting Bovengrondse Vakschool, wordt de stichting BVS vastgelegd bij de notaris. Parallel hieraan worden de voorbereidende taken van de stichting in gang gezet met als doel dat de stichting BVS per 1 januari 2026 operationeel is. Hierover wordt u begin 2026 geïnformeerd.

Bijlagen

1. Concept statuten stichting Bovengrondse Vakschool

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

de secretaris a.i.,

drs. R. Wever

drs. R. van Wuijtswinkel

Raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14 juli 2025

documentnummer 426723;

gezien het advies van de raadscommissie Economie, Bestuur en Financiën d.d. 9 september 2025;

besluit:

Bij wijze van zienswijze in te stemmen met het principebesluit van het college van 14 juli 2025 inhoudende het oprichten van de stichting Bovengrondse Vakschool.

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van 24 september 2025.

de griffier,

de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer

drs. R. Wever